

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, підприємництва та
готельно-ресторанної справи
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Управління конкурентоспроможністю підприємства
Викладачі	Володимир ЗАЙЧЕНКО доктор економічних наук, професор кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи Ольга КІРІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 073 «Менеджмент» Освітньо-професійна програма: «Менеджмент»
Контактний телефон	+38(050)4871253 +38(050)362-90-16
E-mail	v_zaychenko@ukr.net kirichenkoo.v@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна загальної підготовки, змістових модулів – 2. Форма контролю: екзамен Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90, у т.ч. лекції – 18 годин, практичні заняття – 18 годин, самостійна робота – 54 години. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська Рік викладання: 2023-2024 н.р.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна потребує знань та вмінь, отриманих після опанування курсів «Основи менеджменту», «Фінанси підприємства», «Облік, аудит та оподаткування», «Теорія організації», «Управління та мотивування персоналу».

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємства» полягає у систематизації та узагальненні знань з питань конкурентоспроможності, що сприяє формуванню у здобувачів освіти компетентностей у розробці та впровадженні стратегій підвищення конкурентоспроможності підприємств на ринкових засадах. Дисципліна спрямована на вивчення теоретичних аспектів конкурентоспроможності, аналіз сучасних підходів до управління нею та вирішення актуальних проблем управління підприємствами в умовах глобалізації та інтеграції національних економік.

Завдання вивчення дисципліни: ознайомлення здобувачів освіти з поняттям «конкурентоспроможність» та методами аналізу конкурентних переваг підприємства та його продукції; оволодіння сучасними методами управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах сучасного господарювання; вивчення загальних та базових стратегій конкуренції, конкурентної поведінки та забезпечення конкурентоспроможності підприємства; ознайомлення з основними підходами до розроблення та впровадження програм підвищення конкурентоспроможності підприємства.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

Загальні компетентності

- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання

- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Завдання
Модуль 1. Теоретичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства			
1.	Тема 1. Сучасні теорії конкуренції Конкуренція: сутність і види, методи конкурентної боротьби. Підходи до формулювання конкуренції. Класифікація конкуренції та її форми. Зв'язок конкуренції і монополії.	9	Контрольні запитання, тести, практичні вправи.
2.	Тема 2. Державне регулювання конкуренції Правові засади державного регулювання конкуренції. Принципи державної політики в сфері регулювання конкуренції. Антимонопольна політика. Участь держави у виробництві і реалізації продукції.	9	Контрольні запитання, тести, практичні вправи.
3.	Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства Поняття конкурентного середовища та його складові. Показники оцінки інтенсивності конкуренції. Діагностика діяльності конкурентів.	14	Контрольні запитання, тести, практична робота.
4.	Тема 4. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства Принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності. Оцінка маркетингової діяльності підприємства. Аналіз конкурентного середовища. Оцінка фінансового стану підприємства. Кластерний аналіз оцінки конкурентоспроможності підприємства.	9	Контрольні запитання, тести, практична робота.

5.	<p>Тема 5. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових</p> <p>Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Діагностика конкурентних сил.</p> <p>Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства.</p>	9	Контрольні запитання, тести, практична робота.
<p>Модуль 2. Стратегічне формування конкурентних переваг та управління конкурентоспроможністю підприємства</p>			
6.	<p>Тема 6. Формування конкурентних переваг підприємства</p> <p>Сутність та співвідношення понять “ринкові чинники успіху”, “ключові компетенції”, “конкурентні переваги”. Властивості конкурентних переваг.</p> <p>Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Види та джерела формування конкурентних переваг.</p>	9	Контрольні запитання, тести, практична робота.
7.	<p>Тема 7. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства</p> <p>Ознаки, проблеми та побудова системи забезпечення конкурентоспроможності.</p> <p>Зміст зовнішнього середовища, цільової, керованої підсистеми та підсистеми забезпечення системи.</p>	14	Контрольні запитання, тести, практична робота.
8.	<p>Тема 8. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства</p> <p>Концептуальні підходи до управління конкурентними перевагами підприємства.</p> <p>Бенчмаркінг як інструмент аналізу забезпечення конкурентних переваг підприємства. Сутність та значення аналізу стейкхолдерів для підприємства в процесі забезпечення конкурентних переваг.</p>	9	Контрольні запитання, тести, практична робота.
9.	<p>Тема 9. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції</p> <p>Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності товару. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції.</p> <p>Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару.</p>	9	Контрольні запитання, тести, практичні справи.
10.	<p>Тема 10. Управління конкурентоспроможністю підприємства</p> <p>Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства.</p>	9	Контрольні запитання, тести, практичні справи.

	Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів.		
11.	Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни.	9	Контрольні запитання, тести, практичні вправи.
12.	Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства Сучасні моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Методи оцінки ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства.	11	Контрольні запитання, тести, практичні вправи.
Разом		120	

5. Система оцінювання та вимоги

Протягом семестру здобувач може отримати max 60 балів, 40 балів виносяться на іспит. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

При виставленні загальної оцінки за іспит враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має

системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C		зараховано
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Битяк Ю. П. Основи публічного адміністрування : [навчальний посібник]. Харків. 2018. – 172 с.
2. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / В.М. Гриньова, М. М. Новікова. – Київ : Знання, 2018. – 398 с.
3. Державне та регіональне управління : навчальний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / С. І. Архієреєв, Н. Н. Губанова, О. В. Кузьменко, А. С. Митрофанова ; за ред. проф. С. І. Архієреєва. – Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2018. – 128 с.
4. Державне та регіональне управління: [підручник] / Є.Г. Карташов, В.В.Євдокимов, І.О.Драган, О.І.Дацій та ін.; за заг.ред. Є.Г. Карташова. – Київ, 2019. – 223 с.
5. Долженков О.О. Публічне управління та адміністрування: вступ до спеціальності : навч. посіб. / О. О. Долженков. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. – 190 с.
6. Євтушенко О. Н. Державне управління (Основи теорії державного управління) : [навчальний посібник у трьох частинах]. Миколаїв. 2013.
7. Мельник А.Ф. Державне управління: [навчальний посібник]. К. 2009. – 342 с.
8. Менеджмент для публічної влади : навч. посібник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Бутка. – Ніжин : ТОВ "Видавництво "Аспект-Поліграф", 2011. – 360 с.
9. Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування: навч. посіб. / Укладачі: О. В. Надьон, І. М. Хмиров, Т. О. Луценко. – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 175 с.
10. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / [А. О. Азарова, Л. М. Ткачук, Л. О. Нікіфорова та ін.]. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 181 с.
11. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А.О. Дегтяр, О.А. Дегтяр, Х.І. Калашнікова, М.К. Гнатенко. – Харків : НАУ «ХАІ», 2021. – 128 с.

12. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакулєнка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 740 с.

Додаткова:

1. Амосов О. Ю. Моделі публічного адміністрування (архетипова парадигма) / О. Ю. Амосов, Н. Л. Гавкалова // Публічне управління: теорія та практика : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. – Харків : Вид-во "ДокНаукаДержУпр". – Спеціальний випуск. – Червень, 2017. – С. 6–13.

2. Багній М. Державна реєстрація громадських об'єднань та благодійних організацій : практичний посібник / М. Багній, Т. Яцків. – Львів, 2016. – 176 с.

3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : монографія / В. Д. Бакуменко. – Київ : Вид-во УАДУ, 2015. – 328 с.

4. Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції : матеріали наук.-практик. конф. 17 груд. 2009 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2019. – 224 с.

5. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України: монографія / О. Б. Коротич. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2016. – 220 с.

6. Косінов С. Демократичні засади та цінності в організації публічної влади / С. Косінов // Вісник академії правових наук України. – 2013. – № 3. – С. 128–134.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної ради України. Законодавство України // Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index>

2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України // Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

3. Офіційне Інтернет-представництво президента України // Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/docuiments>.

4. Офіційний сайт студентської електронної бібліотеки «ЧИТАЛКА» // Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://chitalka.info>.

5. Офіційний сайт онлайн-бібліотеки освітньої та наукової літератури // Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://eduknigi.com>.

6. Сайт електронної бібліотеки підручників // Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://studentam.kiev.ua/>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри ЕМ та КД, Протокол №1 від «28» серпня 2023 р.